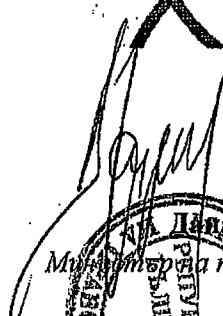
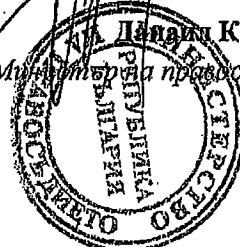

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

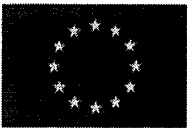
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Одобрявам
Даняна Кирилов
Министър на правосъдието

СТРАТЕГИЯ

ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПЕНИТЕНЦИАРНАТА СИСТЕМА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА ДО 2025 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	ВЪВЕДЕНИЕ	3
2.	ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА СТРАТЕГИЯТА.....	5
3.	ФАКТОЛОГИЧНА И АНАЛИТИЧНА ОСНОВА НА СТРАТЕГИЯТА.....	6
4.	СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА, ДЕЙСТВИЯ И МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ.....	8
5.	ФИНАНСОВА ОСИГУРЕНОСТ НА СТРАТЕГИЯТА.....	18
6.	ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ	19
7.	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА, НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА.....	19

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Развитието и усъвършенстването на пенитенциарната система в Република България е важна част от реформата в съдебната система на страната. Визираната промяна е един от приоритетите на правителствената политика и е насочена към осигуряване на модерна наказателна политика, ефективно противодействие на престъпността и хуманизиране на наказателно-изпълнителната система.

Стратегията за развитие на местата за лишаване от свобода (Стратегията) отразява намеренията на правителството за осигуряване на резултатна пенитенциарна система, която да отговаря на най-високите европейски стандарти за изпълнение на наказанията, като същевременно зачита човешките права и достойнството на лицата, които са лишени от свобода, както и на лицата, на които са наложени пробационни мерки и която ще допринесе за подобряване на цялостната сигурност на обществото.

Стратегията се основава и на анализа и оценката на системата на пробацията и необходимостта за развитие на социални мерки за реинтеграция, предвиждащи осигуряване на средства и създаване на организация за ефективно прилагане на мерки за подкрепа на осъдените на пробация, в това число и включването им в курсове за ограмотяване, професионална квалификация и други мерки за обществена подкрепа.

В Стратегията за развитие на местата за лишаване от свобода се включват и мерки, чрез които да се осъществят позитивни промени в критикуваните от съответните контролни органи, създадени и функциониращи по силата на разпоредбите на Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание и Европейската конвенция за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание аспекти на системата. Най-съществените сред тях са осигуряването и зачитането в пълен обем на човешките права на лишените от свобода, както и надграждането на професионалното обучение на служителите в затворите, за да могат да изпълняват задълженията си по по-ефективен начин и в съответствие с националното законодателство и международните стандарти.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

В Стратегията са отразени основни ръководни принципи, ключови приоритети и инициативи, които са в основата на успешното изпълнение на заложените в нея цели.

Важно място в документа заема и ефективното и безопасно управление на местата за лишаване от свобода, местата за задържане под стража и поправителните домове, както и сътрудничество и установяване на партньорства с всички институции, които се занимават с въпроси, свързани с изпълнението на наказанията в сферата на здравеопазването, на социалната политика и обучение.

Стратегията предвижда мерки за изграждане на по-ефикасна антикорупционна политика и осигуряване на адекватни условия на труд на служителите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), продължаване обновяването на затворните сгради и изграждането на нов затвор, както и мерки за подобряване дейностите с правонарушителите, за намаляване на риска от рецидив и вреди, за актуализиране на инструментариума за диагностика на осъдените на пробацята лица, електронното наблюдение и други.

В институционалната основа на Стратегията е Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), организация основана на принципа за върховенство на закона и принципа за защита на човешките права и достойнство. Нейните основни задачи са да се гарантира сигурността на обществото и да се намали риска от извършване на повторни престъпления. Самостоятелно и в партньорство ГДИН гради устойчива система, която предоставя интервенции и дейности, подпомагащи правонарушителите в стремежа им да направят своя избор за живот, свободен от престъпления и подобряващи уменията им да се интегрират успешно в обществото.

Важна роля за постигане на формулираните идеи са служителите в ГДИН, за които следва да се гарантира добра подготовка и обучение за повишаване на компетенциите и уменията, да се полага грижа за тяхното здраве и мотивация, така че те да разпознаят значението на своята роля в изпълнение на служебните си задължения, а техните постижения да отразяват очакванията на обществото.

Настоящата Стратегия се основава на изискванията на международните правни документи по правата на човека, проучването на добрите чуждестранни практики в тази област, европейските стандарти за демократизиране на институциите и за хуманно третиране на правонарушителите, като формулира основните стратегически цели, мерките и действията за постигането им, както и очакваните резултати от тяхното изпълнение.

Стратегията е синхронизирана и съобразена с вътрешните и международните актове и възприети стандарти в областта на налагането и изпълнението на наказанията, а именно:

- Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи;
- Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание;
- Европейската конвенция за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото и унижително отнасяне или наказание;
- Препоръка № Rec (2006) 2 на Комитета на министрите на държавите членки относно Европейските правила на затворите;
- Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и Правилника за неговото прилагане;
- Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система и Актуализираната пътна карта за изпълнение на мерките, приета с Решение № 268 на Министерския съвет от 09 май 2019 г.

II. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА СТРАТЕГИЯТА

1. Утвърждаване и спазване на международните правозащитни стандарти и на българското законодателство в наказателно-изпълнителната дейност, хуманно третиране на осъдените лица и гарантиране в пълна степен на правата и свободите им.
2. Прозрачност във взаимодействието с държавните органи, правителствените и граждански организации във връзка с наказателно-изпълнителната дейност. Предвижданите промени трябва да бъдат достъпни за външно наблюдение и контрол и да гарантират подобряване на работата и издигане нивото на отговорност на пенитенциарните служители и звена.
3. Партньорство – промените ще се осъществяват с привличането и участието на чуждестранни донори, основаващи се на дългосрочни договорни отношения за финансиране и изграждане на материална база на местата за лишаване от свобода и/или услуги от значим обществен интерес, насочени към осъдените лица съгласно изискванията на българското законодателство.
4. Ефективност и ефикасност – Стратегията формулира ясни цели, като разработването ѝ се базира на анализ на реалното състояние на пенитенциарната система, извършените досега промени и оставащите за решаване проблеми.

5. Осъществяване на законен и етичен контрол върху поведението на осъдените за ограничаване на възможността да извършват други престъпления и да причиняват вреди на обществото.

6. Диференциация и индивидуализация на наказателно-изпълнителното въздействие за поправяне и превъзпитание на осъдените в зависимост от поведението им.

III. ФАКТОЛОГИЧНА И АНАЛИТИЧНА ОСНОВА НА СТРАТЕГИЯТА

С Решение № 767 от 8 декември 2008 г. Министерският съвет приема Стратегия за развитие на местата за лишаване от свобода в Република България за периода 2009-2015 г. През 2010 г. с Протокол № 32.47 от 08.09.2010 г. Министерският съвет приема Програма за подобряване на условията в местата за лишаване от свобода и План за действие за изпълнение на Програмата за подобряване на условията в местата за лишаване от свобода 2011 - 2013 г. Програмата отразява намеренията на Правителството за провеждане на последователна и цялостна политика в наказателно-изпълнителната област, с фокусирането на вниманието и усилията на изпълнителната власт върху подобряване на условията на бит и живот в българските пенитенциарни институции и привеждането им в съответствие с международните минимални стандарти, приети за местата за задържане и Европейските правила за затворите. В Програмата не е указан срок за нейната валидност. Липсва яснота какви са постиженията от нейното прилагане и дали са постигнати преследваните от нея цели и резултати.

В средата на 2014 г. министърът на правосъдието одобрява предложена от главния директор на ГДИН Концепция за приоритети в управлението, която представлява последния по хронология общ документ за развитие на системата.

На 27 януари 2015 г. Европейският съд по правата на човека постанови пилотното решение „Нешков и други срещу България“ (в сила от 1 юни 2015 г.), с което се установиха системни нарушения на чл. 3 относно забраната за нечовешко и унижително отношение, и на чл. 13 относно правото на ефективни вътрешноправни средства за защита от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи във връзка с условията в местата за лишаване от свобода. В отговор на решенията на Европейския съд по правата на човека са осъществени редица промени в Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража през 2016 и 2017 г. През 2018 и началото на 2019 г. беше осъществена последваща оценка на въздействието на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, която бе публично оповестена.

Определено значение за модернизирването на пенитенциарната система имат и Стратегията за електронно правосъдие и Стратегията за превенция и противодействие на престъпността.

Анализът на посочените стратегически, нормативни и съдебни документи, информацията за приложението им в практиката, както и резултатите от функционалния анализ на ГДИН, финансиран по ОПАК, позволява да се очертае достигнатото равнище в развитието на пенитенциарната система в България, както и пътищата за усъвършенстването и.

На първо място, може да се направи обосновавания извод, че Концепцията от 2014 г. е изпълнена частично. Сред реализираните организационни мерки следва да се отбележи реструктурирането на арестите, което се е превърнало в необратима тенденция и което е допринесло явно за по-ефективно използване на кадровия ресурс. Също така е разширен обхвата на електронното наблюдение по отношение на мярката на неотклонение „Домашен арест“. В същото време е неизпълнено планирането и изграждането на нов затвор за 1000-1500 лишени от свобода, не е създадено общежитие за лишени от свобода със здравословни проблеми и такива в неравностойно положение, не е разширена системата за обучение на персонала и др.

Причините за частичното неизпълнение на Концепцията от 2014 г. имат обективен и субективен характер. Немалка част от предвидените мерки са изисквали законодателни промени, каквито реално не са били предложени по реда на ЗНА. Категорично неблагоприятно въздействие, както върху цялата пенитенциарна система, така и в частност върху изпълнението на предвидените стратегически мерки, има съкращението на щата на ГДИН с 10% през 2015 г., което се е отразило негативно върху административния потенциал на Главната дирекция, както и върху психологическата готовност на всички служители за реформиране на системата.

Обективният анализ на реалната ситуация към 2019 г. налага следните максимално обобщени изводи.

Реализираните през последните години съществени реконструкции и ремонти в местата за лишаване от свобода не са решили изцяло и на добро равнище проблема с материално-техническата база на пенитенциарната система. Докато трудностите с пренаселеността и лошите битови условия в затворите като цяло са решени, не така стои въпроса в някои общежития и арести. В последно време в центъра на общественото внимание беше поставена темата за състоянието на арестите в гр. София. Реалните възможности за значими реконструкции на Затвора – София са практически изчерпани. На определени места в страната би могъл да се разглежда в

критична светлина и въпроса с условията за работа в областните и районни служби „Изпълнение на наказанията“.

Проблемът със служителите на ГДИН продължава да има сериозни негативни количествени и качествени измерения. Много високото текучество, особено при надзорно-охранителния състав, се комбинира със занижено общо ниво на новопостъпващите в системата, влошени равнища на професионална мотивация и относително висок корупционен риск. Сред служителите на ГДИН битува убеждението, че техният труд не е в достатъчна степен оценен от обществото. Качеството на първоначалното и текущо обучение на кадрите не удовлетворява нарасналите потребности.

Социалната и възпитателна работа с лишените от свобода, която като цяло е съобразена с тенденциите за модернизирание и хуманизиране на наказателно-изпълнителната система в съответствие с европейските стандарти и политики, среща определени затруднения. При дискусиите, свързани с изготвянето на последващата оценка на въздействието на ЗИНЗС, място имаше и тезата, че в системата има нарушаване на определени баланси. На всички нива в наказателно-изпълнителната система присъства мнението, че тя е буфер между стремежа за хуманизация на наказанията и общественото мнение.

IV. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА, МЕРКИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

Основните цели на Стратегията са в насока продължаване на действията по модернизирание и реформиране на пенитенциарната система в съответствие с европейските стандарти, хуманизиране изпълнението на различните видове наказания с оглед постигане целите на налагането им, подобряване на реабилитацията на правонарушителите, повишаване нивото на компетенциите и мотивацията на персонала, сътрудничеството и възможностите за въвеждане на иновации във функционирането на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ и териториалните ѝ служби.

Във връзка с реализирането на основните цели и с оглед перспективите за развитие в периода до 2025 г. се определят следните мерки и действия за постигането им:

1. Отчитане на реализираните подобрения и продължаване в насока подобряване на материалните условия, намаляване на пренаселеността в пенитенциарните заведения и привеждането им в съответствие с международните минимални стандарти относно местата за задържане и Европейските правила за затворите.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

2. Разработване на конкретни инициативи за подобряване на взаимодействието между институциите във връзка с реинтеграцията на лишените от свобода.

3. Кадрово и обучително уплътняване на човешкия фактор с оглед създаване на устойчивост на системите за електронен мониторинг .

4. Действия насочени към укрепване и насърчаване на личностните ресурси на правонарушителите и актуализиране на инструментариума за диагностика.

5. Интензифициране на дейностите с правонарушителите за намаляване на риска от рецидив и вреди и мерки за постигането.

5.1. Анализ на прилагането на действащия инструментариум за оценка на правонарушителя и оценка на нуждите от обучение за прилагането му.

5.2. Обучение на пробационните служители за усъвършенстване на уменията за прилагане на инструментариума за оценка на правонарушителя.

5.3. Актуализиране на инструментариума за диагностика на осъдените на пробация лица и разработване на софтуерна платформа към него.

5.4. Поддържане на възможностите за образование, обучение и квалификация на правонарушителите.

5.5. Повишаване на възможностите за реализиране на творчески, културни и спортни дейности и религиозна подкрепа.

6. Повишаване на компетенциите и мотивацията на персонала в ГДИН чрез предоставяне на ефективно обучение и възможности за кариерно развитие, необходими за поддържането на високи стандарти в работа с правонарушителите и мерки за постигането.

6.1. Разработване на Концепция за развитие на човешките ресурси в съответствие с нуждите на организацията.

6.2. Внедряване на информационна система за управление на човешките ресурси.

6.3. Повишаване ефективността на обучението за придобиване на съвременни умения в съответствие с националните и международни тенденции чрез създаване на нов обучителен център за служителите на ГДИН по линия на НФМ.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

6.4. Създаване в рамките на обучителния център на научно-изследователско звено с профил изпълнение на наказанията и криминология, който да обслужва преди всичко нуждите на Съвета по изпълнение на наказанията.

6.5. Организиране на сътрудничество с академичните организации с оглед потребностите на обучителния център и научно-изследователското звено.

6.6. Увеличаване продължителността на първоначалното обучение на новоназначените служители.

6.7. Внедряване на иновативни програми и методи за обучение, съобразени с европейските стандарти за подготовеност на затворническия персонал.

6.8. Периодични анализи на потребностите от обучение.

6.9. Адаптиране съдържанието на учебните програми към актуалната среда, в която се осъществява основната дейност на ГДИН и териториалните ѝ служби.

6.10. Акцентиране върху практическите занятия в обучителния процес, с цел формиране на конкретни умения, необходими за изпълнение на основните задачи и дейности.

6.11. Системно участие на служителите в курсове за актуализиране и надграждане на професионалната квалификация, съобразно актуалните нормативни промени.

6.12. Актуализиране на правилата и процедурите за кариерно развитие на служителите и насърчаването им да използват ресурсите и опита си.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

6.13. Разработване на прозрачни и справедливи механизми за оценка на професионалните постижения и обвързване на резултатите със служебното израстване.

7. Превенция на професионалния стрес и мерки за постигането.

7.1. Разработване и прилагане на методика за диагностициране и оценка на професионалния стрес и програми за обучение и тренинги на служителите за психологическа помощ и консултация при критични инциденти и остър стрес.

7.2. Разработване на инструментариум за оценка на факторите и източниците на професионалния стрес и оценка на индивидуалните стратегии за справяне със стреса, проявите и последствията от стреса и бърнаута на служителите.

7.3. Разработване и въвеждане на модул за управление на стреса в първоначалното обучение на служителите и дизайн на тренинг за превенция и управление на стреса за вече работещи служители.

7.4. Разработване на програма за психологическа помощ и консултация на служителите при критични инциденти и остър стрес.

7.5. Анализ на наличните инструменти и разработване и апробиране на нова методика за диагностика и оценка на професионалния стрес.

7.6. Обучение на експерти и ръководители от ГДИН и териториалните ѝ служби за прилагане на новата методика и анализ и интерпретация на резултатите от изследванията.

7.7. Преглед и актуализация на съществуващата програма за първоначално обучение на служителите и въвеждане на модул за справяне с агресията и автоагресията на действащите служители.

7.8. Разработване на дизайн за тренинг за управление и справяне със стреса и обучение на психолозите за неговото провеждане.

7.10. Изготвяне на стандарти за взаимодействие и работа в екип между психолози, инспектори социална дейност и възпитателна работа и надзорно-охранителен състав при критични и стресови ситуации.

8. Превенция на стреса при правонарушителите и мерки за постигането.

8.1. Подобряване на взаимодействието и координацията между психолози, инспектори по социалната дейност и възпитателна работа и надзорно-охранителния състав при превенция на стреса и свързаните с него нежелани прояви при правонарушителите.

8.2. Разработване на програма за обучение на правонарушителите, която да съдържа контрол на гнева, справяне с агресията, поведение в конфликтни ситуации и справяне със стреса.

9. Подобряване на инфраструктурата в местата за лишаване от свобода и пробационните служби и мерки за постигането.

9.1. Осигуряване на съответствие на материалните условия в българските пенитенциарни заведения спрямо европейските изисквания.

9.2. Адекватно управление и разпределение на капиталовите разходи ежегодно, чрез идентифициране на критични точки – сграден фонд в лошо състояние и подобряване на жилищно – битовите условия в затворите, затворнически общежития и арести.

9.3. Кандидатстване по европейски програми и проекти с цел дофинансиране и подпомагане на дейността по подобряване на жилищно-битовите условия в затворите и арестите.

9.4. Ефективно и ефикасно управление и изпълнение на договори по европейски програми и проекти.

9.5. Стартиране изграждането на пилотен затвор с център за обучение на персонала на ГДИН и териториалните ѝ служби.

9.8. Приоритетно осигуряване на зони за спорт и културни дейности в местата за лишаване от свобода и задържане под стража, в т.ч. възстановяване на кинозалони.

10. Въвеждане на нови технологични решения и иновации в управлението, охраната и контрола на местата за лишаване от свобода и пробационните служби.

10.1. Автоматизиране на работните процеси, чрез внедряване на нови технологии с цел предоставяне на по-добри услуги на служителите от ГДИН и териториалните служби.

10.2. Разширяване и модернизиране на ИТ инфраструктурата на ГДИН и териториалните служби с цел по-ефективно използване на информационните ресурси.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

- 10.3. Внедряване на по-високи стандарти в областта на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) в съответствие със съвременните тенденции за развитие и сигурност на информационните потоци.
- 10.4. Периодично актуализиране на вътрешно-ведомствените правила, свързани с развитието на ИКТ и повишаване на професионалната квалификация на служителите работещи в областта.
- 10.5. Доизграждане и модернизиране съществуващите охранителни системи на териториалните служби чрез използване на най-новите технологии за видео наблюдение, периметрова охрана и контрол на достъпа до сградите, зоните и помещенията.
- 10.6. Внедряване на нови системи за откриване на неразрешени вещи и предмети на територията на местата за лишаване от свобода, както и устройства и системи за недопускане внасянето на оръжия, взривни вещества и наркотици.
- 10.7. Осигуряване на сигурни безопасни условия на труд в пробационните служби и гарантиране безопасността на пробационните служители при работа с лица с рисково поведение.
- 10.8. Внедряване на нова система за управление на работните процеси, свързани с електронния обмен на документи.
- 10.9. Разработване и внедряване на вътрешна интернет страница на ГДИН и система за управление на потребителски заявки.
- 10.10. Изграждане на комуникационна (IP/VPN и интернет) свързаност между ГДИН и териториалните ѝ служби.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

11.11. Постоянен мониторинг на нивото на сигурност в информационната инфраструктура на ГДИН и териториалните ѝ служби.

10.12. Разработване и внедряване на интегрирана софтуерна платформа, използваща съвременни технологии за отдалечен достъп до ресурсите на охранителните системи на затворите, затворническите общежития, арестите и пробационните служби.

10.13. Проучване използваните специализирани устройства и системи в други ведомства и организации, в които е необходимо високо ниво на сигурност, техните възможности, начин на функциониране и приложението им в местата за лишаване от свобода.

10.14. Пускане в експлоатация и надграждане на Системата за електронно наблюдение на правонарушителите.

10.15. Изграждане на системи за видео-наблюдение в 28-те Районни служби за „Изпълнение на наказанията“.

11. Подобряване на сигурността и защитеността на правонарушителите и служителите в ГДИН и териториалните ѝ служби и въвеждане на принципа на динамичната сигурност и мерки за постигането и.

11.1 Разработване и пристъпване към реализация на крупни инфраструктурни обекти – нов затвор с достатъчен капацитет в София или околностите; нов арест; нова административна сграда за ГДИН.

11.2. Повишаване сигурността в местата за лишаване от свобода, чрез внедряване на съвременна надзорно-охранителна техника и подновяване на помощните и личните средства за защита на надзорно-охранителния състав.

11.3. Обучение на надзорно-охранителния състав по места за постигане на натренираност за действия при особени случаи /суициди, насилие между задържаните лица, нападение срещу служители/.

11.4. Засилване физическата, специална и огнева подготовка на надзорно-охранителния състав, участие в провеждане на стрелкови тренировки, действия с оръжие и боеприпаси и аерозолни средства.

11.5. Разработване на мерки в променената среда за сигурност, предвид усложняване на обстановката при покачване броя на представителите на организираната престъпност в местата за лишаване от свобода и екстремализация на действията на традиционния криминален контингент, свързан с неподчинение и реализиране на дръзки опити за бягства.

11.6. Осигуряване на целеви занимания за задържаните лица, в изпълнение на препоръките на контролните органи.

11.7. Подобряване на условията за труд и заплащане на служителите в системата. Постоянен и ефикасен диалог със съответните синдикални организации.

12. Подобряване на достъпа до основни права – медицинска грижа, образование и правна помощ на правонарушителите и мерки за постигането.

12.1. Превантивни здравни грижи и намаляване на вредите сред лишените от свобода, както и ефикасна грижа за медицинския персонал.

12.2. Поддържане на добро сътрудничество с учителските екипи в създадените във всеки затвор училища.

12.3. Осигуряване на качествено правно обслужване.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

12.4. Анализиране на промените в нормативната база и унифициране на вътрешноведомствените административни актове с тези промени.

12.5. Регулярна доставка, контрол и отчетност при лекарственоснабдяването.

12.6. Включване на ГДИН като партньор с други специализирани институции в национални програми за превенция на отделни заболявания.

12.7. Ежегодни общи и специализирани обучения на медицинските специалисти и подобряване на условията на труд и мотивация за работа.

12.8. Изграждане на устойчиви партньорства и дългосрочно сътрудничество за осигуряване на достъпа до образование на настанените в местата за лишаване от свобода лица.

12.9. Обезпечаване на кадровия ресурс на сектор „Правно-нормативно обслужване“ при ГДИН и териториалните й служби и ежегодно провеждане на семинари за анализиране на актуалната съдебна практика.

13.10. При възникване на промени в нормативната база, своевременното им отразяване във вътрешноведомствените административни актове.

13. Разработване на специални програми за работа и въздействие на уязвимите групи от лица, лишени от свобода (болни, наркозависими, изповядващи различна религия и др.).

15. Мерки за превенция на радикализацията в местата за лишаване от свобода.

16. Разработване на промени в ЗИНЗС в съответствие с приключилата през 2019 г. процедура по последваща оценка за въздействието му.

17. Усъвършенстване на структурата на ГДИН чрез включването в нея на Сектор „Вътрешна сигурност“ с оглед активизация на антикорупционните политики.

18. Продължаване политиката на реструктуриране и окрупняване на структурни звена.

19. Адекватна работа с медиите и усилване на кадровия потенциал на ГДИН в това направление.

V. ФИНАНСОВА ОСИГУРЕНОСТ

Финансирането на необходимите дейности за модернизация и развитие на пенитенциарната система в Република България традиционно представлява сериозен практически проблем поради няколко взаимно свързани причини:

1. Сериозните проблеми пред инфраструктурата, възнагражденията на персонала, средствата за издръжка и др., наследени от предходните десетилетия;
2. Големите за мащабите на Република България потребности от целево финансиране;
3. Определено обществено неразбиране на необходимостта от усилено финансиране на системата с цел сравнително бързото преодоляване на наличните проблеми.

С оглед на посоченото от особена важност е изграждането на устойчиви партньорства и обмяна на опит за дългосрочно сътрудничество, включващо и финансово даричество. От особена важност за развитието на пенитенциарната система в последните години е сътрудничеството, основано на Меморандума за разбирателство относно изпълнението на Норвежкия финансов механизъм (НФМ) 2014-2021 между Република България и Кралство Норвегия, подписан на 9 декември 2016 г. В резултат в момента се изпълнява Програма „Правосъдие“ на НФМ, в която е диференцирана Програмна област 19 „Корекционни услуги и предварително задържане“. В особено значима степен реализацията на част от Стратегията ще се опира на финансовото даричество по НФМ.

В определена степен реализирането на Стратегията, особено след изтичането на програмния период ще разчита на бюджетно финансиране.

VI. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Подобряване на сигурността и защитеността на правонарушителите и служителите в ГДИН и териториалните ѝ служби и въвеждане на принципа на динамичната сигурност.
2. Въвеждане на нови технологични решения и иновации в управлението, охраната и контрола на местата за лишаване от свобода и пробационните служби.
3. Предотвратяване на отклоняването от изпълнение на наказанието, както и опасността от извършване на ново престъпление от лишени от свобода, които са в отпуск.
4. Защита на обществото от вреди чрез укрепване и насърчаване на ресурсите на правонарушителите и актуализиране на инструментариума за диагностика.
5. Поддържане и подобряване на дейностите с правонарушителите за намаляване на риска от рецидив.
6. Подобряване на цялостната инфраструктура в местата за лишаване от свобода и пробационните служби.
7. Осигуряване на гарантиран достъп до основни човешки права, вкл. медицинска грижа, образование и правна помощ на правонарушителите. Възможност за ефективно упражняване от тяхна страна на правните средства за защита срещу нарушение на техните основни права.
8. Подобряване на санитарно-битовите условия за лишените от свобода.
9. Ефективно противодействие на явления като пренаселване и радикализация в затворите.
10. Осигуряване на целева грижа спрямо уязвимите групи от лица, лишени от свобода (болни, наркозависими, с различна социална ориентация, изповядващи различна религия и др.).
11. Подобряване на взаимодействието между институциите във връзка с реинтеграцията на лишените от свобода.

VII. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА, НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Основен орган, реализиращ Стратегията за развитието на пенитенциарната система в Република България за периода до 2025 г. е Министерството на правосъдието чрез своята специализирана административна структура – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията”.

Министерство на правосъдието ще осъществява наблюдение, контрол и оценка по дейности за реализиране целите на Стратегията.

За изпълнение на стратегията ще бъде изготвен План за реализиране на предвидените действия за изпълнение целите ѝ с конкретни отговорни институции и срокове. В процеса на изпълнение на стратегията ще се изготвят периодични отчети, доклади, наблюдения и допитвания, които ще позволят да се анализира ефектът от реализирането ѝ.